

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 722/2021-50

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, proti postupu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice v konaní ČVS: ORP-1355/4-OJP-KE-2010BU, proti postupu Okresnej prokuratúry Košice II v konaní sp. zn. 3Pv/580/10/8803 a Okresného súdu Košice II v konaní sp. zn. 4T/46/2014 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Košice II v konaní sp. zn. 4T/46/2014 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Košice II **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 4T/46/2014 konal bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **6 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Košice II **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Košice II **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **460,90 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

6. Ústavnú sťažnosť proti postupu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice v konaní ČVS: ORP-1355/4-OJP-KE-2010BU a proti postupu Okresnej prokuratúry Košice II v konaní sp. zn. 3Pv/580/10/8803 **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. októbra 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd prietahmi v postupe vyšetrovateľa a prokuratúry po vznesení obvinenia a prietahmi v postupe súdu po podaní obžaloby. Žiada priznať finančné zadost'učinenie 19 000 eur, a to sčasti 4 500 eur od ministerstva vnútra, 4 500 eur od okresnej prokuratúry a 10 000 eur od okresného súdu.

II.

2. Sťažovateľovi bolo 3. novembra 2011 uznesením vyšetrovateľa vznesené obvinenie pre zločin skrátenia dane a poistného a zločin neodvedenia dane a poistného. Okresná prokuratúra 19. mája 2014 podala na sťažovateľa a ďalšie tri osoby obžalobu na okresnom súde. Po podaní obžaloby boli nariadené verejné zasadnutia. Okresný súd na verejnom zasadnutí 20. mája 2015 uznesením rozhodol o odmietnutí obžaloby z dôvodu, že došlo k porušeniu práva na obhajobu, a vrátil vec okresnému prokurátorovi. Okresný súd uznesenie doručil stranám v novembri 2015. Prokurátor 18. januára 2016 podal proti uzneseniu sťažnosť. Okresný súd 22. apríla 2016 predložil spis krajskému súdu, ktorý o sťažnosti prokurátora uznesením z 23. mája 2016 vyhovel, uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na nové prejednanie.

3. Následne sa na okresnom súde konali hlavné pojednávania 21. septembra 2016, 23. novembra 2016, 14. apríla 2017, 8. júna 2017, 28. septembra 2017 (zrušené z dôvodu nahlásenia poplašnej správy v budove súdu), 13. decembra 2017, 15. decembra 2017, 19. apríla 2018, 6. septembra 2018, 21. novembra 2018, 7. februára 2019, 24. apríla 2019, 5. septembra 2019, 21. novembra 2019 a 12. februára 2020. Ďalšie hlavné pojednávania sa konali 15. októbra 2020 (obhajca sťažovateľa požiadal o odročenie), 29. októbra 2020, 4. februára 2021 (zrušené z dôvodu epidemiologickej situácie), 28. júla 2021 (zrušené z dôvodu čerpania dovolenky obhajcu sťažovateľa), 2. decembra 2021 a 23. februára 2022. Nariadené hlavné pojednávania boli viackrát zrušené z dôvodov na strane súdu, ale aj na strane obhajcov a obžalovaných. Okresný súd o obžalobe dosiaľ nerozhodol.

III.

4. Porušenie základných práv sťažovateľ identifikuje v tom, že vyšetrovateľ a okresná prokuratúra v jeho veci nekonali a obžaloba bola podaná až po uplynutí troch rokov od vznesenia obvinenia, keďže časové intervaly medzi jednotlivými úkonmi boli neúmerne zdĺhavé. Zároveň aj s konaním o obžalobe pred okresným súdom vec trvá už viac ako 10 rokov, preto ani nie je potrebné zaoberať

sa súpisom jednotlivých úkonov. Podľa sťažovateľa postupujú orgány v trestnom konaní zmätočne, nezákonne, nekoordinovane, nesústredene a ne hospodárne a dlhý čas nekonajú vôbec, čím došlo a stále aj dochádza k porušovaniu jeho základných práv. Sťažovateľ zdôraznil, že podal sťažnosť na prietahy predsedovi okresného súdu a predsedovi krajského súdu.

5. Sťažovateľ poukázal aj na uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 346/2021 z 29. júna 2021, ktorým bola odmietnutá jeho ústavnú sťažnosť. Ústavnému súdu vyčíta, že sa odmietol zaoberať celkovou dĺžkou trestného konania, a v tejto súvislosti poukazuje na to, že k jeho veci Európsky súd pre ľudské práva zaujal opačné stanovisko, prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a navrhol vláde Slovenskej republiky a sťažovateľovi zmiernivé urovanie, ktoré by skončilo tým, že vláda Slovenskej republiky zaplatí sťažovateľovi 6 400 eur za neprimerané trvanie trestného konania. Sťažovateľ poukázal aj na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, z ktorej vyplýva, že primeraná lehota na rozhodnutie v trestnej veci začína plynúť od obvinenia a že priemerná lehota na prejednanie takýchto trestných činov je spravidla päť až sedem rokov.

6. Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach sa k ústavnej sťažnosti vyjadrilo tak, že popísalo priebeh úkonov, z ktorých vyplýva, že ide o prípad rozsiahly, v ktorom bolo potrebné vykonať náročné dokazovanie, a z ktorých je zrejmé, že vyšetrovateľ konal plynulo.

7. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky považuje ústavnú sťažnosť za neopodstatnenú, keďže prokurátor už 19. mája 2014 podal obžalobu a odvtedy sa vedie súdne konanie, v ktorom je prokurátor stranou, a teda nerozhoduje o veci sťažovateľa. Zdôraznila, že okresná prokuratúra nie je orgánom, ktorého postupom by mohlo v čase podania ústavnej sťažnosti dochádzať k prietahom.

8. Okresný súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril tak, že s prihliadnutím na chronológiu úkonov skonštatoval prietahy v konaní. Okrem pandémie poukázal na to, že patrí k najzaťaženejším súdom s nedostatočným personálnym obsadením. Tieto dôvody považuje za objektívne. Sťažovateľom uplatnené finančné zadostučinenie považuje za neprimerané, keďže k prietahom v konaní došlo prispením sťažovateľa a jeho obhajcov.

IV.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

10. Namietaná vec nie je po právnej stránke zložitá. Po skutkovej stránke však ide o vec zložitejšiu, keďže predmetom obžaloby je ekonomická trestná činnosť, ktorá je pre náležité objasnenie a vyvodenie trestnej zodpovednosti náročnejšia na dokazovanie. Tieto okolnosti však nemôžu úplne vylúčiť zodpovednosť okresného súdu za osem rokov trvajúce konanie. Sťažovateľovi nemožno pričítať to, že sa podanej obžalobe bráni návrhmi na vykonanie dôkazov alebo že namieta procesné pochybenia okresného súdu. Bez toho, aby boli zistené akékoľvek skutočnosti, ktoré by bolo možné

pričítať sťažovateľovi, je zrejmé, že k tomu, že konanie nie je ani po ôsmich rokoch právoplatne skončené, rozhodujúcim spôsobom prispel postup okresného súdu.

11. Neefektívny postup okresného súdu súvisel s doručením uznesenia o odmietnutí obžaloby z mája 2015 a s predložením spisu na rozhodnutie o sťažnosti krajskému súdu. Okresný súd doručil uznesenie z mája 2015 stranám konania až po piatich mesiacoch od rozhodnutia a sťažnosť prokurátora proti uzneseniu o odmietnutí obžaloby predložil krajskému súdu až po troch mesiacoch po doručení sťažnosti prokurátora. Okresný súd rozhodol o obžalobe procesne v máji 2015 a o sťažnosti proti uzneseniu o odmietnutí obžaloby rozhodoval krajský súd až v apríli 2016, teda až po dvoch rokoch od podania obžaloby. Nesprávne procesné rozhodnutie o obžalobe sa tak podieľalo na predĺžení konania o dobu takmer dvoch rokov.

12. Okresný súd takisto neefektívne postupoval v súvislosti s nariadením hlavných pojednávaní. Hoci okresný súd nariadil množstvo pojednávaní, na ktorých bolo vykonané dokazovanie, hlavné pojednávanie sa vždy konalo len v jeden deň s tým, že v hlavnom pojednávaní sa pokračovalo vždy v ďalší termín s odstupom aj niekoľkých mesiacov. Takýto postup vo veci, v ktorej sa vykonáva rozsiahle dokazovanie, nie je správny, keďže neumožňuje koncentrované vykonanie dokazovania v priebehu bezprostredne na seba nadväzujúcich niekoľkých dní hlavného pojednávania. Trestná vec sťažovateľa je poznačená skutkovou zložitou, ktorá sa prejavuje v množstve vykonávaných dôkazov. Takúto vec nemožno bez rizika porušenia základných práv vyriešiť dokazovaním rozloženým do množstva bezprostredne na seba nenadväzujúcich jednoduchých pojednávaní.

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je predovšetkým odstrániť stav právnej neistoty. Obvinený má v trestnom konaní právo, aby o jeho obvinení bolo rozhodnuté v primeranej lehote. Toto právo je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabraňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty. Bráni tiež tomu, aby obvinený bol príliš dlho vystavený neistote o svojom osude [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 27. 6. 1968 vo veci Wemhoff proti Nemecku, sťažnosť č. 2122/64, bod 18]. Preto ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti vyhovel a vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a obsahom zhodné právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. Vzhľadom na to, že vo veci nie je právoplatne rozhodnuté, bolo okresnému súdu aj bez návrhu sťažovateľa podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov.

15. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadostučinenie. Cieľom finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je tomu aj v tomto prípade. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania od vznesenia obvinenia, správanie sťažovateľa a postup okresného súdu bolo sťažovateľovi priznané finančné zadostučinenie 6 000 eur. Konanie proti sťažovateľovi od vznesenia obvinenia trvá už viac ako 10 rokov, ide o skutkovo zložitejšiu trestnú vec v dôsledku potreby rozsiahleho dokazovania,

pričom rozhodujúcim prvkom, ktorý prispel k tomuto stavu, bol opísaný a vyhodnotený postup okresného súdu v konaní o podanej obžalobe.

16. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa postupom polície a prokuratúry od vznesenia obvinenia do podania obžaloby bolo už uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 346/2021 z 29. júna 2021 rozhodnuté, že ústavná sťažnosť je v tomto rozsahu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zjavne neopodstatnená, keďže po podaní obžaloby polícia a prokuratúra stratili právomoc rozhodovať o jeho trestnej veci, a tým aj ukončili stav právnej neistoty sťažovateľa. Preto v tomto rozsahu proti postupu polície a prokuratúry už bolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľa vecne rozhodnuté, čo zakladá dôvod neprípustnosti ústavnej sťažnosti v tejto časti podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, podľa ktorého návrh na začatie konania je neprípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené. V predchádzajúcom uznesení ústavný súd už posúdil postup vyšetrovateľa a prokuratúry tak, že dospel k záveru, že v tomto rozsahu je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená. Nešlo len o rozhodnutie o podmienkach konania, a preto je ústavná sťažnosť sčasti proti postupu vyšetrovateľa a prokuratúry neprípustná a ako taká bola v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

17. Toto rozhodnutie však neznamená, že by pri určení výšky finančného zadost'učinenia nebola zohľadnená celková dĺžka trestného konania proti sťažovateľovi. V tejto otázke bolo zohľadnené aj to, že vo veci sťažnosti sťažovateľa na ESLP č. 45844/21 vláda Slovenskej republiky nepristúpila k vyriešeniu prípadu zmiernou cestou, ale, vychádzajúc z rozhodnutia ústavného súdu č. k. II. ÚS 346/2021 z 29. júna 2021, predložila 2. februára 2022 ESLP stanovisko k prijateľnosti a k podstate sťažnosti. O sťažnosti sťažovateľa na ESLP dosiaľ rozhodnuté nebolo a toto konanie naďalej prebieha.

V.

18. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady 460,90 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2021 je 181,17 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,87 eur) predstavuje 384,08 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 76,82 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júna 2022

Peter Straka
predseda senátu